

INDEPENDENȚA INSTITUȚIEI OMBUDSMANULUI, CONDIȚIE INDISPENSABILĂ A STATULUI DE DREPT ȘI ACCES LA VALORILE EUROPENE

INDEPENDENCE OF THE OMBUDSMAN INSTITUTION, AN INDISPENSABLE CONDITION OF THE RULE OF LAW AND ACCESS TO EUROPEAN VALUES

ZUBCO Alexandru,
Universitatea De Stat din Moldova
e-mail: alexandru.zubco@ombudsman.md,
alexandru_zubco@yahoo.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9062-253>

Abstract

The institution of the Ombudsman plays an important role in strengthening democracy, the rule of law, good administration, the protection and promotion of fundamental human rights and freedoms. It is the duty of the state to support and protect in this way, the Institution of the People's Advocate and to refrain from any action that undermines its independence. The competence of the Ombudsman regarding judicial or administrative authorities should be limited to ensuring the procedural efficiency and administrative functioning of this system. The People's Advocate will not be involved in the judicial system, for example, but will be able to monitor and report on the level of respect for the constitutionally guaranteed right to a fair trial. The ombudsman will not be able to annul an administrative act, but he will be able to support whether or not it contravenes international human rights standards. The ombudsman will not be able to hold civil servants accountable, but through his reports he will be able to reiterate the degree of respect for human rights by the public/administrative institution or any other entity. Obviously, in his mandate, the Ombudsman will not get involved in political, administrative or professional activities incompatible with his independence and impartiality. In this paper, the authors will analyze the level of compliance with the above-mentioned guarantees by the state authorities in the context of precedents from the Republic of Moldova and other states and how effective they are or can be in a state in democratic transition.

Keywords: The People's Advocate, Ombudsman, international human rights standards, human rights, democracy, obligations of public authorities, Office of the People's Advocate, independence, impartiality, interference.

Rezumat

Instituția Ombudsmanului joacă un rol important la întărirea democrației, principiului statului de drept, buna administrare, protecția și promovarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Îndatorirea statului este să suporte și protejeze pe această cale, Instituția Avocatului Poporului și să se abțină de la orice acțiune care subminează independența sa. Competența Ombudsmanului ce ține de autoritățile judiciare sau administrative ar trebui limitată la asigurarea eficienței procedurale și funcționării administrative ale acestui sistem. Avocatul Poporului nu se va implica în sistemul judecătoresc spre exemplu, însă, va putea monitoriza și expune asupra nivelului de respectare a dreptului la un proces echitabil garantat constituțional. Ombudsmanul nu va putea anula un act administrativ, însă va putea susține dacă acesta contravine sau nu standardelor internaționale privind drepturile omului. Ombudsmanul nu va putea atrage la răspundere funcționarii publici, însă prin rapoartele sale va putea reitiera despre gradul de respectare a drepturilor omului de instituția publică/ administrativă sau orice altă entitate. Evident că în mandatul său, Ombudsmanul nu se va implica în activități politice, administrative sau profesionale incompatibile cu independența și imparțialitatea sa. În prezenta lucrare, autorii vor analiza

asupra nivelului de respectare a garanțiilor sus-expuse de autoritățile statele în contextul unor precedente din Republica Moldova și alte stat și cât de eficiente sunt sau pot fi acestea într-un stat în tranziție democratică.

Cuvinte cheie: *Avocatul Poporului, Ombudsmanul, standarde internaționale privind drepturile omului, drepturile omului, democrație, obligațiile autorităților publice, Oficiul Avocatului Poporului, independență, imparțialitate, imixtiune.*

Doctrina și standardele internaționale au dezvoltat și tălmăcit în timp asupra principiilor privind Instituțiile naționale de protecție a drepturilor omului. Toate acestea, s-au focusat asupra celor mai importante principii vitale privind funcționalitatea echidistantă a Instituției Ombudsmanului precum independența organizațională, operațională, financiară și imparțialitatea față de putere și alte influențe necorespunzătoare. În avizul din 2006, Curtea Constituțională a R. Moldova a reținut că instituția Ombudsmanului reprezintă fundamentul consolidării democrației, a statului de drept și a drepturilor omului și libertăților fundamentale. În concreto, o orânduire democratică nu ar putea să subexiste fără o instituție națională de protecție a drepturilor omului cu împuterniciri depline și recunoaștere constituțională, funcțională și organizațională. Tot atunci, Curtea menționează că instituția Avocatului Poporului este o garanție a dezvoltării democratice între stat și comunitate, pentru a menține un dialog dintre autoritatea publică și persoană, respectării valorilor unanim recunoscute privind drepturile omului. Mai mult, instituția Ombudsmanului poate să acționeze ca mecanism al responsabilității democratice, promovând astfel, progresul drepturilor omului în stat, și poate fi considerată o instituție cu responsabilitate orizontală în guvernanțele democratice [1].

În 2017, Constituția R. Moldova este completată cu articolul 59¹ cu titlul „Statutul și rolul Avocatului Poporului” recunoscând astfel supremația acestei instituții în protecția drepturilor omului. Printre garanțiile constituționale diferite Ombudsmanului menționăm independența și imparțialitatea acestuia pe durata mandatului (7 ani); nesupunerea Avocatului Poporului la vreun mandat imperativ sau reprezentativ; lipsa răspunderii juridice pentru opiniile exprimate în legătură cu exercitarea mandatului; protecție împotriva imixtiunii, ignorării intenționate a sesizărilor, a recomandărilor, împiedicării sub orice formă a activității; revocare condiționată, statut stabilit într-o lege organică. Misiunea constituțională a Avocatului Poporului este cea de asigurare a promovării și protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului [2]. Aparent opinăm că această fundamentare constituțională a fost mai mult necesară pentru a spori eficiența și puterea discreționară a Instituției Ombudsmanului față de autoritățile statale supravegheate de la independență încoace. Se pare că, pentru entitățile publice nu au fost suficiente garanțiile stipulate în Legea organică cu privire la Avocatul Poporului, fie standardele internaționale. Această concluzie derivă din șirul de afecțiuni asupra independenței instituției Avocatului Poporului admise de puterea executivă și legislativă în special în pofida supremației constituționale. Totuși, considerăm că pentru instituția națională de protecție a drepturilor omului, reglementarea constituțională reprezintă un succes inestimabil și o apreciere meritorie. Mai ales, că Republica Moldova a ales dezideratul valorilor supreme prin a fi un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic sunt garantate.

Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) stabilește că Avocatul Poporului asigură respectarea drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice, de către organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, și de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile. Activitatea Avocatului Poporului este

realizată prin contribuirea la apărarea drepturilor și libertăților omului prin prevenirea încălcării acestora, prin monitorizarea și raportarea modului de respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la nivel național, prin perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor omului, prin colaborarea internațională în acest domeniu, prin promovarea drepturilor și libertăților omului și a mecanismelor de apărare a acestora, prin aplicarea procedeele reglementate de legislația specială. Astfel, legea organică enumeră o listă largă de instrumente aflate la dispoziția Avocatului Poporului pentru a preveni, promova și proteja drepturile omului. În continuare, cadrul legal recunoaște că instituția Avocatului Poporului este autonomă și independentă față de orice autoritate publică, persoană juridică, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, și față de orice persoană cu funcții de răspundere de toate nivelurile [3].

Observăm că legiuitorul a specificat exhaustiv asupra căror actori publici sau particulari se răsfrânge autonomia și independența Avocatului Poporului. *In concreto*, articolul 7 din Codul administrativ al R. Moldova prevede că o „autoritate publică” se consideră orice structură organizatorică sau organ instituit (ă)/ instituit prin Lege sau printr-un alt act normativ, care acționează în regim de putere publică în scopul realizării unui interes public. Iar, o „persoană juridică” potrivit legislației civile este un subiect de drept constituit în condițiile legii, având o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu și distinct, afectat realizării unui scop conform cu legea, ordinea publică și bunele moravuri [4]. Aici, deocamdată, nu observăm vreo problemă privind extensiunea autorității Ombudsmanului față de autoritățile publice și persoanele juridice. Deși, reglementarea relațiilor dintre Avocatul Poporului și persoanele juridice ar trebui mult mai evidențiată începând cu introducerea prevederilor respective în legislația cadru de funcționalitate a oricăror tipuri de persoane juridice, or, la moment orice persoană juridică poate disconsidera actele Ombudsmanului sub orice motiv și această entitate nu va putea fi atrasă la vreo formă de răspundere reală. În practica instituției, Avocata Poporului pentru drepturile copilului în 2019 a încercat să intervină în apărarea dreptului la muncă al unor minori la un aqua-parc din Ialoveni, însă accesul i-a fost restricționat. Agentul economic nu a fost sancționat în niciun mod pentru imixtiune sau afectarea independenței demnitarului public¹⁵.

Suplimentar, mai apare o problemă cu privire la extinderea independenței Ombudsmanului față de „alți agenți publici” care nu sunt „funcționarii publici de toate nivelurile”. O trimitere la cadrul legal cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public arată că „funcționarul public” este persoana fizică numită, în condițiile legii într-o funcție publică în scopul realizării prerogativelor de putere publică. Această persoană nu poate fi cu funcție de demnitate publică, personal încadrat în cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică, persoane ce desfășoară activități auxiliare, personal angajat pe o perioadă determinată din contul altor venituri, etc [5]. De altfel, legea specială nu se extinde direct asupra „persoanelor cu demnitate publică”, iar Ombudsmanul ar putea avea rezistență serioasă din partea demnitarilor în mandatul său. Demnitarii ar putea să submineze cu ușurință independența Avocatului Poporului, deoarece aceștia nu sunt incluși în lista persoanelor față de care primul are autonomie și independență. Totuși, dacă această listă va rămâne exhaustivă, atunci Ombudsmanul ar putea uza de prevederile al.2, al articolul 3 din Legea 52 ce prevede că „nimeni” nu îl poate obliga pe Avocatul Poporului să se supună instrucțiunilor sau dispozițiilor sale. În opinia autorilor, formularea „nimeni” ar fi cea mai potrivită pentru asigurarea unor garanții efective de independență. Nimeni nu ar trebui să-i indice Ombudsmanului căile de parcurs într-o speță concretă sau proces de monitorizare a nivelului de

¹⁵ <https://tvrmdova.md/social/un-minor-s-a-plans-la-avocatul-poporului-ca-nu-isi-primeste-drepturile-la-locul-de-munca-accesul-ombudsmanului-in-aqua-parc-a-fost-interzis/>

respectare a drepturilor omului. Atunci când, legiuitorul/ demnitarul indică în actul normativ liste exhaustive, criterii restrânse de acțiune pentru Avocatul Poporului (aici nu luăm în considerare uzul de prerogativele tratatelor internaționale) pentru a proteja interesele politice sau altele, reprezintă o reală afecțiune a independenței Ombudsmanului. Mai mult, legea cu privire la Avocatul Poporului nu cuprinde garanții de independență față de „entitățile politice”, „persoane și organizații internaționale”, „alte formațiuni statale sau informale”, orice alți „agenți publici sau particulari”, ceea ce, în oricare măsură, face dificilă activitatea de mandat al Avocatului Poporului.

În rezoluția Adunării Generale din 16 decembrie 2020 a fost subliniată importanța autonomiei instituțiilor Ombudsmanului față de ramurile executive sau judiciare ale Guvernului, agențiilor sau partidelor politice ale acestuia, acolo unde există, pentru a le permite să ia în considerare toate probleme legate de domeniile lor de competență, fără presiunea unei amenințări reale sau percepute și fără teama de represalii, intimidări sau recriminări sub orice formă, fie online sau offline, care le pot amenința funcționarea sau siguranța fizică și securitatea oficialilor lor [6]. În acest sens, Adunarea Generală a încurajat ferm statele membre (a) să ia în considerare consolidarea independenței și autonomiei instituțiilor Ombudsmanului în concordanță cu principiile privind protecția și promovarea instituției Ombudsmanului (Principiile de la Veneția), (b) crearea cadrului constituțional și legislativ necesar pentru instituțiile Ombudsmanului, (c) acordarea sprijinului și protecției statului, (d) alocarea financiară adecvată pentru personal și alte nevoi bugetare; (e) un mandat larg care să cuprindă toate serviciile publice, (f) conferirea atribuțiilor care să asigure instrumentele de care au nevoie pentru a selecta problemele, pentru a rezolva cazurile de administrare defectuoasă, pentru a investiga serios și pentru a comunica rezultatele, (g) să asigure toate mijloacele adecvate pentru exercitarea eficientă și independentă a mandatului lor, (h) să consolideze legitimitatea și credibilitatea acțiunilor lor, ca mecanisme pentru promovarea și protecția drepturilor omului, promovarea bunei guvernări și a respectării statutului de drept, (i) să ia măsuri pentru a se asigura că există o protecție adecvată împotriva constrângerilor, represaliilor, intimidării sau amenințărilor, inclusiv din partea altor autorități și că aceste fapte cercetate prompt și în mod corespunzător, iar autorii sunt trași la răspundere. Cât privește rolul Instituției Ombudsmanului în consolidarea independenței și autonomiei sale, Adunarea susține că însăși instituția Ombudsmanului trebuie să funcționeze în conformitate cu toate instrumentele internaționale relevante (Principiile de la Paris, Principiile de la Veneția) și să-și sporească capacitatea de a asista statul în promovarea și protecția drepturilor omului și respectarea statului de drept [7].

Stricto sensu, unul din criteriile pentru care o instituție de protecție a drepturilor omului poate fi independentă, ar fi ca aceasta să-și realizeze atribuțiile, iar Ombudsmanul - mandatul său, în conformitate cu Principiile de la Paris, Principiile de la Veneția și alte standarde privind funcționalitatea instituțiilor de protecție a drepturilor omului. Al doilea criteriu, la fel de important este ca instituția Avocatului Poporului să poată asista Statul în promovarea, protecția drepturilor omului, promovarea bunei guvernări și respectării statutului de drept. Instituția Ombudsmanului trebuie să fie destul de curajoasă pentru a putea monitoriza și raporta efectiv nivelul de respectare a drepturilor omului de stat/ autorități publice fără ai fi frică de aceste autorități. Opinăm că, doar în asemenea condiții, o instituție de protecție a drepturilor omului va fi suficient de independentă.

În continuarea prezumțiilor menționate *supra*, Tratatul de la Maastricht (1992) prevede că una din cerințele de a accede la funcția de Ombudsman European trebuie să fie ales din rândul persoanelor care [...] prezintă toate garanțiile de independență. La fel, pe durata mandatului, Ombudsmanul European trebuie să fie complet independent și imparțial în exercitarea atribuțiilor

sale; să nu solicite și accepte instrucțiuni de la niciun guvern, instituție, organism, oficiu sau entitate; să se abțină de la orice act incompatibil cu caracterul funcțiilor sale și să nu exercite nicio altă funcție politică sau administrativă sau orice altă ocupație, indiferent dacă este remunerată sau nu. Aceste criterii sau precondiții sunt imperios importante pentru ca Ombudsmanul european să-și exercite eficient mandatul privind tratarea cazurilor de administrare defectuoasă în cadrul activității instituțiilor, organismelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii Europene. Pe lângă calitățile sale de independență, regulile europene arată că Ombudsmanul este total independent *de jure și de facto* în exercitarea funcțiilor sale. Prin urmare, nicio agenție europeană nu poate să pună la dubii independența Ombudsmanului european sau să se opună acestuia în cadrul mandatului. Acesta dispune de autoritatea unui ombudsman parlamentar [8]. Iar, în temeiul Cărții drepturilor fundamentale a Uniunii Europene dreptul la bună administrare este un drept fundamental al cetățenilor Uniunii. Respectiv, orice cetățean UE are dreptul să sesizeze Ombudsmanul European cu privire la cazurile de administrare defectuoasă în activitatea instituțiilor europene [9]. De altfel, potrivit Statutului Ombudsmanului European, agențiile europene sunt obligate (a) să susțină independența Ombudsmanului pentru asigurarea respectării efective a drepturilor omului, (b) să consolideze capacitatea instituției de a efectua anchete aprofundate și imparțiale, (c) să pună la dispoziția sa toate instrumentele necesare pentru exercitarea cu succes a funcțiilor Ombudsmanului prevăzute în tratatele europene [10]. Așadar, responsabilitatea de asigurare a independenței instituției Ombudsmanului european este pusă în sarcina agențiilor europene supuse monitorizării sau anchetărilor în cazurile de administrare defectuoasă. Considerăm că acest mecanism asigură o dublă obligațiune pentru entitățile europene față de instituția Ombudsmanului, atribuțiile, competențele și rolul acesteia în Uniunea Europeană. Această abordare a responsabilităților dintre instituția Ombudsmanului și agențiile europene ar putea să se regăsească în normele naționale pentru a asigura o mai bună independență instituțională și efectivă Avocatului Poporului.

O altă formă de exercitare a independenței instituționale este atunci când Instituția Ombudsmanului poate acționa fără vreo autorizare prealabilă. Sub aspect pozitiv, legislația națională oferă un șir de garanții în acest sens Avocatului Poporului și personalului Oficiului Avocatului Poporului de a acționa în mandatul de prevenire și protecție a drepturilor omului fără vreo informare sau autorizare oficială a autorității supuse monitorizării. Comparativ cu alte state europene, Avocatul Poporului din R. Moldova are un șir de drepturi în exercitarea mandatului față de autoritățile publice. Ombudsmanul autohton va fi primit imediat și fără nicio formă de obstrucțiune sau în întârziere în audiență la orice entitate sau conducător, are acces liber și fără întârziere în instituții și locuri private, are acces nelimitat și imediat în orice loc privat în orice moment, sector sau informație privind tratamentul persoanelor private de libertate. Totuși, în practica instituției Oficiului Avocatului Poporului au existat cazuri de întârziere în asigurarea vizitei sau obstrucționarea accesului în locurile private. Unele entități publice naționale continuă să fie reticente referitoare la competențele Ombudsmanului din diverse motive. Aici, Avocatul Poporului dispune de prerogativa intervenirii cu un demers pentru intentarea unei proceduri disciplinare, contravenționale sau penale în privința persoanei cu funcție de răspundere, care a comis încălcări ce au generat lezarea drepturilor omului sau a admis imixtiune în activitatea Avocatului Poporului.

Într-o altă ordine de idei, ex-Avocatul Parlamentar (2008-2013), DI Anatol Munteanu, spunea că instituția națională de promovare și protecție a drepturilor omului, inovație pentru R. Moldova, în anii ei de existență s-a impus, încet, dar temeinic, ca o dimensiune a democrației în societatea noastră. Ex-avocatul parlamentar opinează că experiența multor state cu democrație dezvoltată demonstrează că funcționarea corectă a instituției naționale de apărare a drepturilor

omului poate fi foarte efectivă, în special când există gradul de pregătire al cetățenilor și societății de a susține instituția Ombudsmanului, îndemnând Statul să îndeplinească recomandările acesteia. Altfel spus, eficiența activității avocaților parlamentari depinde direct de gradul de maturitate și activism la societății civile [11]. Susținem afirmațiile autorului integral, or, instituția Ombudsmanului are nevoie de sprijinul societății, mass-mediei, sectorului asociativ și academic, ori de câte ori interacționează cu Statul în scopul remedierii unor încălcări a drepturilor omului. Mai mult, Principiile de la Paris încurajează dezvoltarea relațiilor Ombudsmanului cu organizațiile active neguvernamentale dedicate promovării și protejării drepturilor omului, dezvoltării economice și sociale, combaterii rasismului, protejării grupurilor vulnerabile sau domeniilor specializate, etc [12]. În lipsa suportului comunității pentru care se luptă generic Ombudsmanul, nu putem afirma despre o credibilitate, autoritate, respect sau funcționalitate deplină și independentă. Societatea este în drept moral să noteze activitatea Ombudsmanului și să solicite explicații întemeiate, atunci când instituția Avocatului Poporului nu-și îndeplinește conștiincios angajamentele sau servește unui guvern/ partid politic sau agent particular, etc.

În pofida unui șir de recomandări internaționale, cadrului legal național sau constituțional, multe instituții naționale de protecție a drepturilor omului se confruntă cu diverse forme de imixtiune, afectare a independenței, obstrucționare, ignorare, trolling din partea demnitarilor publici, partidelor politice, autorităților publice, particularilor. Spre exemplu, în 2021, Avocata Poporului din România, Renate Weber a fost revocată de Parlamentul României, pentru o acuzație neconstituțională de „încălcarea Constituției și a drepturilor omului”. Un alt exemplu recent, este demiterea Avocatei poporului/ împuternicitei pentru drepturile omului din Ucraina de Rada ucraineană la 31 mai 2022 pentru o acuzație ce nu-i poate fi imputată unui Ombudsman „neasigurarea unor coridoare umanitare și alte activități privind apărarea drepturilor omului în legătură cu invazia Rusiei”. Un alt exemplu de subminare a garanțiilor de independență a Avocatului Poporului autohton includ reacțiile unor demnitari/ șefi de entități publice din 2023 urmare a concluziilor unor rapoarte speciale privind omisiunea protecției persoanelor aflate în custodie, precum și ignorarea cu desăvârșire a recomandărilor și activității acestuia de Guvern. Toate trei spețe, arată că în secolul XXI, activitatea instituțiilor Ombudsmanului este continuu penetrată prin diverse forme de influență politică, majoritatea parlamentară, entitățile centrale sau locale, etc. Această denotă că în societățile în tranziție democratică sau lipsite de cultura valorilor fundamentale nu putem pretinde la o independență absolută și garantată a instituției Ombudsmanului, precum și la o exercitare reală a mandatului acesteia. Instituția Avocatului Poporului rămâne extrem de vulnerabilă.

Ultimele modificări a articolului 4 (inviolabilitatea Avocatului Poporului) a Legii 52 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) subminează și mai mult din independența și activitatea Avocaților Poporului în relațiile cu sistemul judecătoresc sau orice altă „comandă politică”. Avocatul Poporului poate fi ușor acuzat (inclusiv dosar fabricat) pentru „acte de corupere”, reținut și suspendat din funcție, doar printr-o ordonanță de pornire a urmăririi penale, fără acordul Parlamentului. Aceste prevederi legale de facto, au scopul ascuns de a tempera și controla activitatea și efortul Ombudsmanului. Chiar dacă, legiuitorul afirmă că procedurile respective vor fi realizate în deplină corespundere cu garanțiile fundamentale, aceasta nu înseamnă neapărat că Ombudsmanul va beneficia de o imunitate funcțională efectivă, prevederi echitabile și proceduri transparente. Îngrijorările autorilor sunt motivate pe faptul că orice putere majoritară ar putea să uzeze de aceste instrumente legale pentru a revoca cu ușurință Avocatul Poporului incomod. Legea specială este extrem de vulnerabilă la acest aspect, iar prevederile contestate

privind inviolabilitatea Ombudsmanului afectează în mod inevitabil independența acestuia în raport cu statul. Recent, Subcomitetul pentru Acreditarea instituțiilor naționale de protecție a drepturilor omului a recomandat Oficiului Avocatului Poporului să pledeze pentru excluderea prevederilor privind afectiunea imunității Ombudsmanului.

În concluzie, reiterăm că asigurarea independenței efectivă a instituției Ombudsmanului autohton este o precondiție esențială de accesare la valorile europene a Republicii Moldova asumate plenar în cadrul Acordului de asociere și declarațiilor publice. Guvernul trebuie să acorde o atenție suficientă Instituției naționale de protecție a drepturilor omului, așa cum o prevăd și cer angajamentele și standardele internaționale. Orice ingerință în activitatea Oficiului Avocatului Poporului este o afectiune a democrației naționale și statului de drept. Opinăm că modelul de pasare a responsabilității pentru asigurarea independenței Ombudsmanului European în mandatul acestuia către agențiile europene ar fi o soluție optimă, necesară și potrivită cazului național. Sprijinul societății civile, actorilor academici, mass-mediei, activiștilor oferit instituției Ombudsmanului va contribui enorm la consolidarea democrației, independenței Avocatului Poporului și respectului față de drepturile omului, și invers. La fel, opinăm că Avocatul Poporului trebuie să-și consolideze independența sa și a instituției, prin actul de monitorizare și raportare a modului de respectare a drepturilor omului. Doar prin promovarea unei activități ample, focusate, profesioniste, cu intervenții prompte la orice tentativă sau abuz față de drepturile omului de către Guvern, va spori și independența acestuia.

Bibliografie

1. Avizul Curții Constituționale la proiectul de Lege pentru completarea Constituției Republicii Moldova cu articolul 59¹ (Avocatul Poporului) nr.3 din 18 aprilie 2016, [Accesat 14.04.2024], Disponibil: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=avize&docid=49>
2. Constituția Republicii Moldova, din 29 iulie 1994, publicată în MO nr.78, art.140, [Accesat 14.04.2024], Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142462&lang=ro#
3. Legea nr.52 din 03 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), publicată în MO nr.110-114, art.278, [Accesat 14.04.2024], Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141519&lang=ro
4. Art.171 din Codul civil al R. Moldova nr.1107 din 06 iunie 2002, publicat în MO nr.66-75, art.132, [Accesat 14.04.2024], Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143668&lang=ro#
5. Legea 158 din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, publicată în MO nr.230-232, art.840, [Accesat 14.04.2024], Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143046&lang=ro#
6. Rezoluția adoptată de Adunarea Generală la 16 decembrie 2020, Rolul instituțiilor Ombudsmanului și Mediatorului în promovarea și protecția drepturilor omului, buneii guvernări și statului de drept (A/RES/75/186), [Accesat 14.04.2024], Disponibil: <https://avp.ro/wp-content/uploads/2021/01/rolul-ombudsmanului-RO-2.pdf>
7. Rezoluția adoptată de Adunarea Generală la 21 decembrie 2010. Rolul instituțiilor Ombudsmanului și Mediatorului în promovarea și protecția drepturilor omului, buneii guvernări și statului de drept (A/RES/65/207), [Accesat 14.04.2024] Disponibil:

<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n10/524/96/pdf/n1052496.pdf?token=ZcrJ2CaYdhEEYVaZU0&fe=true>

8. Articolul 228 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, semnat la 07 februarie 1992, în vigoare din 01 noiembrie 1993, [Accesat 14.04.2024], Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/ro/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty>
9. Articolul 41, 43 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2010/C83/02), [Accesat 14.04.2024], Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:ro:PDF>
10. Regulamentul (UE, Euratom) 2021/1163 al Parlamentului European din 24 iunie 2021 de stabilire a statutului și condițiilor generale pentru exercitarea funcțiilor Ombudsmanului (Statutul Ombudsmanului european), [Accesat 14.04.2024] Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1163>
11. Anatol Munteanu, „Instituția Națională a Drepturilor Omului – o dimensiune a dmeocrației”, Revista Institutului Național al Justiției nr.4 (23), 2012, rubrica Avocații Parlamentari, pag. 35, [Accesat 14.04.2024] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Institutie%20nationala%20a%20drepturilor%20omului.pdf
12. Principii referitoare la Statutul Instituțiilor Naționale (Principiile de la Paris), adoptate prin Rezoluția Adunării Generale nr.48/134 din 20 decembrie 1993 <https://avp.ro/index.php/principiile-de-la-paris/>, Disponibil:
13. CÂRNAȚ Teodor, Drept Constituțional, Chișinău, 2004, pag.89 [Accesat 16.04.2024], Disponibil: <https://elibrary.ceiti.md/files/12/Televca/Juridica/Drept%20constitutional%20Teodor%20Carnat.pdf>;
14. AVORNIC Gheorghe, POSTOVAN Dumitru, Instituția Avocatului Poporului (Ombudsmanul) și „Dreptul discreționar”, Revista Națională de Drept nr.4/2015, pag.2, [Accesat 16.04.2024], Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Institutie%20Avocatul%20Poporului%20%28ombudsmanul%29%20si%20%E2%80%9Edreptul%20discretionar%E2%80%9D_0.pdf